

Metodické vysvětlivky

Indexy vývozních a dovozních cen za Českou republiku jsou počítány od roku 1993. Do konce roku 1997 byly ceny zjišťovány prostřednictvím čtvrtletního státního statistického výkazu Ceny ZO 1-04, od roku 1998 bylo zavedeno šetření s měsíční periodicitou, státním statistickým výkazem - Ceny ZO 1-12. Od roku 2019 jsou údaje měsíčně pořizovány prostřednictvím státních statistických výkazů Ceny ZOD 1-12 pro dovoz a Ceny ZOV 1-12 pro vývoz.

Indexy jsou konstruovány podle Harmonizovaného systému (HS), dále jsou přepočteny v členění podle hlavních skupin klasifikace *Standard International Trade Classification (SITC) Rev.4* a v členění Klasifikace produkce v národní verzi (CZ-CPA). Klasifikace CZ-CPA nahradila v roce 2009 Standardní klasifikaci produkce (SKP).

Indexy jsou vypočítávány podle modifikovaného Laspeyresova vzorce.

$$I = \frac{\sum \frac{p_1}{p_0} p_0 q_0}{\sum p_0 q_0} \cdot 100$$

p_1 - cena (reprezentanta) ve sledovaném období

p_0 - cena (reprezentanta) v základním období – průměrná cena za rok 2015

$p_0 q_0$ - stálá váha (relativní struktura) – hodnota realizace zahraničního obchodu
v národním pojetí v roce 2015

Cenovým základem pro výpočet indexů jsou od roku 2018 průměrné ceny jednotlivých reprezentantů v roce 2015.

Stálé váhy indexů odpovídají struktuře zahraničního obchodu v národním pojetí v roce 2015 zjištěné za čtyřmístné skupiny Harmonizovaného systému. Váhy jednotlivých reprezentantů pak byly stanoveny podle realizovaných hodnot za konkrétní reprezentanty, eventuálně za celé skupiny reprezentantů, které uvedly vybrané zpravodajské jednotky na výkaze.

Ve výběru reprezentantů jsou zastoupeny všechny významné dvoumístné skupiny Harmonizovaného systému a v rámci těchto skupin pokud možno i všechny nejvýznamnější čtyřmístné skupiny Harmonizovaného systému. V těchto skupinách jsou vybrány výrobky s opakovaným vývozem či dovozem, na kterých je možno sledovat cenový vývoj. Publikovány jsou však jen údaje za některé vybrané kapitoly Harmonizovaného systému.

Výběr cenových reprezentantů provedly tuzemské ekonomické subjekty důležité pro zahraniční obchod České republiky – jednak výrobní podniky, ale i podniky zabývající se pouze zahraničně obchodní činností, a to cca 610 ekonomických subjektů pro vývoz a cca 630 pro dovoz. Ve váhovém schématu je nyní zařazeno cca 2490 vyvážených a cca 2860 dovážených výrobků, surovin a materiálů - cenových reprezentantů, které se významně podílejí na hodnotě realizace jednotlivých významnějších skupin zahraničního obchodu (vývozu i dovozu).

Vývoj cen se sleduje na jednotlivých konkrétních reprezentantech, vybraných v rámci osmimístného číselného kódu kombinované nomenklatury, charakterizovaných určitými technickými a kvalitativními parametry, značkou, měrnou jednotkou, případně stabilním zahraničním trhem.

Vykazující jednotky uvádějí průměrné ceny jako vážený aritmetický průměr (váženo množstvím výrobků ve fyzických jednotkách) z cen docilovaných při významnějších obchodních transakcích

buď v různých zemích, nebo na stabilním zahraničním trhu, pokud je zahrnut do charakteristiky cenového reprezentanta, a to za celý sledovaný měsíc. U vývozu se sledují ceny franko česká hranice a u dovozu ceny fakturované zahraničním dodavatelem.

Základem realizačních cen jsou fakturované ceny z uskutečněných významnějších vývozních a dovozních obchodů přepočtené na Kč příslušným průměrným měsíčním měnovým kurzem ČNB. Tento přepočet provádí buď přímo zpravodajská jednotka, nebo pokud ekonomický subjekt vykazuje ceny v zahraniční měně, přepočet na Kč provádí ČSÚ. Do cenových indexů se tudíž promítá kromě cenového vývoje i vliv změn kurzů zahraničních měn. Uváděné ceny neobsahují clo, daň z přidané hodnoty, ani spotřební daň.

Směnné relace jsou vyjádřeny jako podíl indexů cen vývozu a indexů cen dovozu.

V průběhu roku 2017 proběhla standardní revize výpočtu indexů cen zahraničního obchodu. Počínaje cenovými indexy za referenční období leden 2018 jsou cenové indexy vývozu a dovozu počítány na novém váhovém schématu, na struktuře zahraničního obchodu roku 2015, v národním pojetí, k cenovému základu průměr roku 2015 = 100.

Dosavadní časová řada indexů se základem průměr roku 2005 = 100 byla přepočtena na indexní základ průměr roku 2015 = 100. Nově vypočtené indexy jsou od ledna 2018 řetězeny na tuto časovou řadu indexů, čímž je zajištěno její pokračování. Řetězícím obdobím je prosinec 2017.

Veškeré odvozené indexy (stejně období předchozího roku = 100, předchozí období = 100 a podíl klouzavých průměrů - podíl součtu bazických indexů za posledních 12 měsíců k součtu indexů za předchozích 12 měsíců) jsou od referenčního období leden 2018 počítány z řady bazických indexů o základu průměr roku 2015 = 100 (tyto vypočtené indexy však nelze agregovat).

Výpočet indexů se základem průměr roku 2005 = 100 byl ukončen referenčním obdobím prosinec 2017. Dosud publikované indexy nebudou revidovány.

V klasifikaci SITC byla během revize z původního váhového obsazení sekcí 0 až 8 vyloučena sekce 4 – Živočišné a rostlinné oleje. Tato sekce je statisticky nevýznamná, proto již není v šetření zahrnuta. Podle této klasifikace jsou navíc publikovány statisticky významnější oddíly sekce 7 – Stroje a dopravní prostředky. U vývozu se jedná o oddíly 74, 77, 78 a u dovozu jde o oddíly 74, 75, 77 a 78.

Při předešlé standardní revizi výpočtu indexů cen zahraničního obchodu v roce 2012, byly indexy počítány na váhovém schématu na struktuře zahraničního obchodu roku 2010, k cenovému základu průměr roku 2010 = 100. Tyto indexy byly řetězeny na časovou řadu se základem průměr roku 2005 = 100, aby bylo zajištěno pokračování do té doby publikované časové řady indexů.

Indexy v klasifikaci SITC se základem průměr roku 2015 lze nalézt v rámci časových řad na internetové stránce ČSÚ http://czso.cz/csu/czso/izc_cr pod odkazem indexy vývozních a dovozních cen.